

UN MORMÎNT DE EPOCĂ PREFEUDALĂ DE LA ADAMCLISI

A. PANAITESCU

În luna martie 1977 cu ocazia săpării unei gropi, în curtea locuitorului Solom V., a fost descoperit un mormînt de inhumație deosebit de important pentru istoria zonei Adamclisiului în epoca de după încetarea vieții urbane în cetatea Tropaeum Traiani.

Aflat la 1,50 m adîncime, de la nivelul actual de călcare, mormîntul conținea un schelet orientat E—V, iar ca inventar un ulcior și o oală. Groapa sepulcrală era astupată la capătul de E cu cărămizi. Mormîntul se află la circa 1,5 km S de cetatea Tropaeum Traiani.

Un prim aspect legat de mormîntul în discuție se referă la ceramica descoperită în inventarul său.

— Ulciorul este confecționat din pastă de culoare cenușie și este lucrat la roata olarului. Ca decor pe suprafața vasului întîlnim trei registre de linii incizate. Primul se află în punctul de unire al gîtului cu corpul vasului și este constituit din trei linii incizate. Al doilea, se află se află pe umărul vasului fiind format din cinci linii și ele incizate, iar ultimul, al treilea, se găsește în apropierea fundului recipientului fiind reprezentat prin două linii puternic incizate. Ulciorul are buza ușor evazată, gîtul scurt, corpul globular și fundul drept. De sub buză pornesc două toarte lipite pe umărul vasului. Dimensiunile sînt următoarele : \hat{I} . = 17,50 cm, D. gurii = 8,05 cm, D. max. = 16 cm (fig. 1/1).

— Oala este confecționată din aceeași pastă avînd aceeași culoare și este și ea lucrată la roata înceată a olarului. Ca decor, pe suprafața vasului, se găsesc striuri orizontale paralele grupate într-un registru aflat pe umărul recipientului. Corpul este globular, iar buza puternic evazată. Dimensiunile sînt următoarele : \hat{I} . = 11 cm, D. gurii = 11 cm, D. max. = 13,50 cm (fig. 1/2).

Pe fundul vasului se găsește o marcă de olar (fig. 2). În legătură cu aceasta precizăm că semnificația semnelor întîlnite pe multe din vasele de epocă prefeudală și feudală timpurie sec. VIII—XII e.n. este încă în discuție. Unii autori susțin că ele reprezintă însemnele unor meșteri olari, alții că au o semnificație magico-religioasă¹ iar alții că reprezintă semnul feudalilor pe teritoriul cărora lucrau meșterii olari. Semnul de pe fundul vasului în discuție este întîlnit și în alte descoperiri făcute pe teritoriul Dobrogei, la Păcuiul lui Soare, Castela și în

¹ P. Diaconu, D. Vilceanu, *Păcuiul lui Soare*, vol. I, 1972, p. 133; în care se află și bibliografia legată de această problemă.

alte locuiri feudale timpurii. Până acum cîtva timp în literatura de specialitate se considera de către unii cercetători că modalitatea de a marca vasele cu mărci de olari este o caracteristică a ceramicii slave. Descoperirile arheologice din ultimii ani au dovedit că marcarea vaselor cu semne este de tradiție romană tîrzie². Chiar la Adamclisi a fost descoperit un capac ceramic avînd butonul marcat cu o incizie cruciformă și datat în sec. VI e.n.³. Semnul aflat pe fundul recipientului descoperit în mormînt poate fi, fie o literă a alfabetului runic, fie un semn geometric (un pătrat cu două dintre laturi prelungite în afară). Înclinăm către secunda afirmație fără însă a o exclude pe cealaltă. Atît ulciorul cît și oala-borcan descrise mai sus le datăm în prima jumătate a secolului IX e.n. cînd întîlnim utilizată ceramica de acest tip și culoare.

Un al doilea aspect legat de descoperirea în discuție este cel ce se referă la cărămizile ce astupau capătul de E al gropii sepulcrale. Cărămizile prezintă urme de mortar și sînt de epocă romană tîrzie. Cu siguranță ele au fost luate, fie din zidul de incintă al cetății *Tropaeum Traiani* care se știe că a avut în partea sa superioară cărămidă, fie de la un edificiu din cetate, edificiu construit din cărămidă prinsă cu mortar. Clădirea, în eventualitatea în care cărămizile provin de la ea, era un edificiu important în *Tropaeum Traiani* deoarece majoritatea construcțiilor cetății romane tîrzii aveau ziduri din piatră prinsă cu pămînt și suprastructura din chirpic avînd ca liant tot pămîntul. Utilizarea cărămizilor la astuparea mormîntului este o dovadă certă că în cursul secolului IX e.n. începuse demantelarea ruinelor așezării de la *Tropaeum Traiani*⁴.

Un al treilea aspect legat de mormîntul în discuție este acela al tipului acestuia. Orientarea scheletului, E—V, sărăcia inventarului, faptul că cel mort a fost inhumat, vin să confirme părerea că avem de a face cu un ritual creștin. De asemenea firida mormîntului, surprinsă parțial, întărește caracterul creștin al celui înmormîntat și a tipului de mormînt⁵.

Cu siguranță că mormîntul descoperit la Adamclisi face parte dintr-o necropolă de mai mare suprafață deoarece în zonă au fost identificate, pe bază de material ceramic, așezări feudale timpurii⁶.

Descoperirea, făcută întîmplător la Adamclisi, a unui mormînt creștin din secolul IX e.n. constituie o dovadă elocventă a continuității de locuire în această regiune din sudul Dobrogei a unei populații de ritual creștin, sedentare și avînd rădăcini puternice în romanitatea de la Dunărea de Jos.

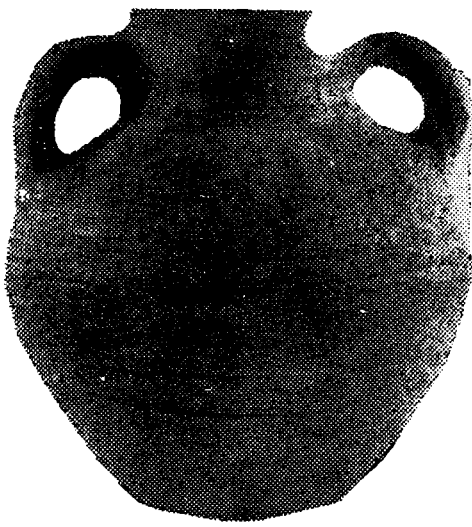
2 Idem, *op. cit.*, p. 132.

3 I. Barnea și colectivul, *Cetatea Tropaeum Traiani*, vol. I, 1979, p. 218, fig. 7/2.

4 Idem, *op. cit.*, p. 77.

5 C. Preda, *Callatis — necropola romano-bizantină*, 1980, p. 87, M 25; G. D. Belov în *Hersoneskii Sbornik*, 2, 1927, p. 149-182; M. Mircev în *Izvestia — Varna*, 8, 1951, p. 94, fig. 142-143.

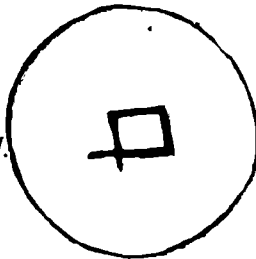
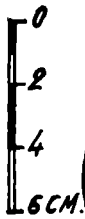
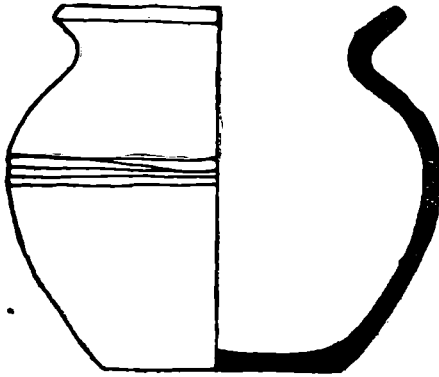
6 Au fost identificate urme de locuire feudală timpurie, atît în interiorul cetății *Tropaeum Traiani* (tumul 15 la Poarta de Vest) cît și pe peretele dealurilor ce mărginesc platoul pe care se află cetatea.

1

2

EIN GRAB AUS FRÜHFEUDALER ZEIT VON ADAMCLISI

Zusammenfassung

Der Verfasser beschreibt die im Jahre 1977 in einem Grab des 9.Jh.u.Z. im Dorfe Adamclisi (Kreis Konstanza) zufällig aufgefundene Keramik (Krug und napfförmiger Topf). Er schreibt dieses Grab in die Zeit, in der im selben Jahrhundert die Brauten der Burg Tropaeum Traiani zerstört wurden ein. Den besten Beweis dafür bieten uns die römisch-byzantinischen Ziegelsteinen, die das Grab bedeckten. Aufgrund der O-W Lage des Verstorbenen, unterstreicht der Verfasser den christlichen Charakter des Grabes.